

עקיצת הכנים

תיאור מכת כנים על פי מדרשי חז"ל

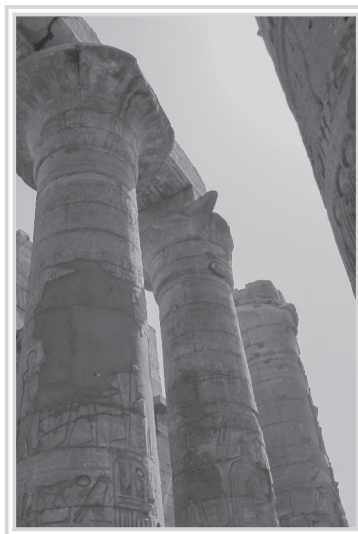
פרשת וארא תשע"ז לפ"ק

א.

נפלה לרצפה. ידיו שהתפנו, הופנו למלחמת הישרדות מול הכנים העוקצות. כשהוא מגרד ומקרצף; בראש, במצח, בפנים, בבית השחי, בבטן, בתוחלת עלומה שגרירתו תרגיע את עקיצת הכנים.

לא הולך בכח ילך ביותר כוח. החליט בפסקנות ערבית. עודו תופס מקל רחב ומתחיל לגרד ולקרצף את כל גופו בלא רחמנות. אני אראה להם. צעק בקול לחלל הבית. מה הם חושבים, יצורים קטנים. הם ינצחו את מוחמד הגדול, לא היה ולא יהיה. אני ינצח אותם.

גירוד מביא לגירוד. אברי גופו מראשו עד למטה אדמוניים וארגמניים מהגירודים והשפשופים. כשלצד זה נוספה פגיעה לא פחותה והיא העלבה והזלזול המתמשך שהם לא גורסים אותו בכלל. הם ממשיכים בלא הפוגה בעבודתם בקודש לעקוץ ולייסד עוד מיקומי גירוד. זה לא חכמה, התקצף. יש לי רק שתי ידיים, והם מאות חברה שכולם התיישבו רק עלי.

קול יללה קטע את מחשבותיו בפתאומיות.

מה? נאצר פה. היא השאירה אותו ככה וברחה. צרה רודפת צרה, כמעט התייפח בבכי. היא כנראה ברכה בהלה, הכריע. לא הגיוני להשאיר פעוט בן ששה חודשים לבד. מבוהל כולו מיהר למקום שינת התינוק על מצע הקש שעל הרצפה.

הוא פחד שהוא מתעלף. גובה הכנים שהלכה וגבהה כיסתה כליל את גופו של נאצר. פני התינוק נראה בקושי מבצבץ מבעד להררי הכנים, מניע את ראשו בעצבנות מייללת לצדדים, מנסה לשאוף אוויר לנשימה.

הוא תפס את התינוק עודו מגביהו ומנענעו מחבר הכנים שנצמדו אליו. קול הבכי שהלך וגבר הרגיעו אותו. הוא חי. עודו הפכו ומטלטלו, מנקה את פיו משיירי כנים שעקצו את התינוק כשלהם.

משהו קורה במיטתו. קלט מוחמד. אם כי לא ידע להחליט האם זה המשך לחלומות הלילה או שזה קורה במציאות. העקיצות הבלתי פוסקות ליד הגירוד שהתפשט והתחזק באיברי גופו הביאו אותו למסקנה המעוררת. העניין חייב בדיקה רצינית.

עיניו נפתחו בעייפות זעופה על השינה המתוקה שנקטעה. רגע אחר כך כבר ידע. אין ברירה. המלחמה יצאה כבר לדרך. נשארה ברירה אחת. להחזיר מתקפה הגונה בתקווה שעוד יצליח להדוף את האויבים.

בתנופה אדירה העיף את השמיכה בעודו נעמד למלחמה. כשלב ראשון הניף את שמיכתו מניעו ומנענעו בחזקה שהכנים יבינו שטעו בבחירת המקום, ויסתלקו כלעומת שבאו. אז אוכל לחזור לשינה מרעננת. חשב לעצמו.

בנענוע הרביעי קלט שמשו השתבש בתכנית. אף כל נענועיו שהפילו מאות כנים זרוקים ושדודים על הרצפה. מכל מקום, זרם העקיצות מפיותיהם הזעירות רק הלכו וגברו כשאף נדמה היה שהכריזו 'כמצב חירום' שכולם חייבים לעקוץ אותו לפחות פעמיים.

מזגו הלא רגוע בחיי היום יום, הולהבו והורתחו כשמן לוהט, כשהוא מתפרע ומשתולל ללא מעצורים. בפתחו בזריקת ויידוי כלי בית לעבר הכנים שמצדם לא מצאו סיבה להתייחס אליו, למעט אם נחשב את זרם העקיצות שגברה שבעתיים.

לא להאמין. הודה לעצמו בשביב רגע. החיות הקטנות האלו שבחיים לא הסתכל לכיוון או חשב עליהן, נתנו לו להרגיש את כוחם ומציצתם.

לפתע; בלא כוונה ותכנית מראש. השמיכה

ב.

זה משהו אישי נגדי. התחיל לסדר מחשבותיו. משהו מוזר פה. אני כבר מיואש מגירודים, ועכשיו הקטנטן מנסה לגרד את עורו המתאדם בלא מעט הצלחה. לאיפוא היא נעלמה? לא מתאים לפטימה להשאירם לבד.

אולי זה המשך לצפרדעים ולדם. פעם ליבו בבהלה. רק זה לא. הצטוו לליבו בפרד. מחשבותיו המשיכו במרוצתם. באם כן. למרבה הבושה, היא נצחה אותו שוב. "אמרתי לך שנעבור את זה." השתחצן אתמול לפטימה אשתו. היא לעומתה הנהנה בראשה קלושות, כלא מסכימה, אך מעדיפה לא להתווכח.

אז, שכוב על הרצפה בצד הנילוס מסובב בצפרדעים מקרקרים בלי הפסק לצד קפיצות ונתירות מטרטרים שרק צפרדעים מסוגלים לעולל. הוא לא האמין שיעבור את זה בחיים. שבוע שלם סבלו מהמכה המקרקרת עד שהתפטרו מזה.

עם סיום המכה והרעש, התברר שעדיין יש המשך מחליא. כמיות אדירות של פגרי צפרדעים שכבו והסתרו בכל פינה וריחם המבחיל חדר לכל אף. היו אף אלו שטענו; שגדול המכה שבאף מהמכה שבאוזן. כיוון שהריחות הלא נעימים, הביאו להתפשטות והתפרצות מחלות ותחלואות שאף אחד לא היו בכוחו לעמוד מול זה. בפועל, לא משנה מה גרוע יותר. ברור שכל הזמן חלו ומתו אנשים, והרבה.

אתמול במלוא שלשה שבועות מסיום מכת צפרדע. כשסוף סוף נדמה היה שהחיים המצריים חוזרים למסלולם הרשע לעצמו לתת דרור לדבריו בפרגון עצמי ש'הוא ידע מראש שיעברו את זה'.

עכשיו, בשוך הקרב כשהוא מגרד נואשות למעלה ולמטה ולצדדיו. מיואש לגמרי מהתגלית המעציבה שהוא לא עומד בנטל הגירודים. הרהר לעצמו, אולי היא שוב נצחה אותי. מעניין לדעת מה הולך פה. לא שמעתי כלום שמשנה מנהיג היהודים מזהיר שתבוא עוד מכה. אנסה לברר בחוץ מה קורה. אולי מישו יודע.

בצעדים איטיים ניגש לדלת. יד ימין מוכן לכל תרחיש. יד שמאל לופת את נאצר שלא הפסיק לרגע מבכיו הקולני. הדלת הייתה פתוחה. הא, היא

ברחה בבהלה, נזכר ב'הכרעתו' הקודמת, לכך לא סגרה את הבית. בנסותו לסגור הדלת הבחין במציאות הרוחשת.

אולי היא פשוט לא הצליחה לסגור הדלת, בגלל אספסוף הרוחשים המחווצפים. בקושי אני מסוגל לנצחם, הפנים, עודו טורק הדלת בכל כוחו. גרידה חזקה כתגובה טבעית לעקיצות הלא פוסקות, הזכירו לו, מי כאן המנצח.

אני חייב לעשות משהו. החליט בפסקנות. יש גבול לשחיתות. מנהיג היהודים משתמש 'כנים' שאין להם שום צד בסכסוך, כחיילים דוקרניים נגד העם המצרי הדגול. לא אעבור על זה בשתיקה. הבטיח לעצמו ולכנים שבסביבתו.

ג.

החזיון הקולי שהתגלה לעיניו. הוסיף מלח ואש למצב רוחו הבורע. הקרקע בעלת הגוון החומה נצבע בלבן רוחש, ההולך ומתרומם בעוד ועוד זוחלים ועוקצים. אין סיכוי לצאת מהבית. חשב. ונאצר הזה, חוץ מלגרד ולבכות לא עושה כלום. איך פטימה תחזור הביתה, ומה אני יאכל, חשב בעגמומיות משתלטת ונרעבת.

מוגי לב כולם, פשוט עומדים וסובלים, הפנים. היחידי שמעז לצאת מהבית. זה אני. מוחמד הגדול. הליל את עצמו בבחינת; יהללך זה, ולא... פיי. אני חייב לעשות משהו גדול שיכריע את המכה שכולם ידעו מה זה להתחיל עם המצריים, במיוחד כש'מוחמד' לוקח את העסק לידיים. צחוק חלול נשמע בחלל הרחוב הריק.

ואז הוא הבחין למרחוק. דמות מטושטשת נראתה הולכת ומדדה. מי עוד מהין לצאת מהבית. התחלחל לרגע כחושש מגניבת התואר כ'מוחמד הגדול'.

אולי מישו מחצר המלך מגיע להתייעץ עמו לפתרון נגד האויב העוקץ שהתנחל במדינה. עברה מחשבה חולמנית בראשו. רק שלא ייוודע הסיפור עם הצפרדע, נרעד לעצמו בחלחלה, אולי מוסטפה צודק.

ברגע שלאחר כך הרגיע את עצמו. עדיין לא ידוע בדיוק מה קורה עכשיו במדינה. בסך הכל, זה היום התחיל. אז מי זה שמסתכן לצאת מהבית חוץ ממני. חשב שוב בלא תוצאה.

**המילה דם
חיממה הרתיעה
אותו "קודם הם
מצצו את דמנו
בעד כוסית
מים, ועכשיו"
צווח בעודו קם
בתנופה מחרידה
"הם שלחו את
הכנים למצוץ
את דמינו ממש.
האומה המצרית
לא תעבור על
זה בשקט" הכריז
בפאתוס כנואם
לאומה.**

לקחת קומץ חול ולשטוף בזריקה הוגנת את פני העבריים השוחקים.

ידו שנעקצה ונדקרה ממאות הכנים שלחמו את מלחמתם האחרונה ברגעי היקפצות אצבעותיו, הבהירה לו בצורה מובנת את הסיפור. **אין חול במצרים.**

החול שהיה בקערה נהפך לכנים. עוד מעט אצטרך לשלם על חול. נתקף בלעגנות לגלגנית, נזכר בממון הרב ששלשל בלא רצון ליהודים עבור כל כוס מים שלא ייהפכו לדם.

מושפל ומזולזל מלעג הילדים שירך רגליו לעבר הבית. עכשיו היא כן הצליחה לסגור הדלת. התרעם והתכעס.

"אבל למה ברכת?" הצטוו בגירוד לבבי, "לא הערתי אותך. כי חשבת למה שתסבול יותר זמן" ענתה בתשובה שיספק וירגיע אותנו.

"כן. אבל איפוא היית," ציעק קולו "נאצר כמעט נחנק למוות?" נזכר בסיפור המבעית. "ניסיתי להתגרד בבית, אבל זה לא עזר, אז רצתי לנילוס להתרחץ..." ענתה כחוששת מהבאות.

"כזה רעיון מוצלח" צהל מוחמד על הפתרון לאויב המגרד. "כן." הסכימה למחמאה הנדירה. "אבל, זה לא עוזר." המשיכה למול האכזבה שהתפשטה על פניו "זה עוזר בדיוק לדקה. כל המדינה כבושה בפיות זעירים המוצצים את דמנו."

המילה דם חיממה הרתיחה אותו "קודם הם מצצו את דמנו בעד כוסית מים, ועכשיו" צווח בעודו קם בתנופה מחרידה "הם שלחו את הכנים למצוץ את דמינו ממש. האומה המצרית לא תעבור על זה בשקט" הכריז בפאתוס כנואם לאומה.

"אני הולך לדבר עם מוסטפה על זה" הצהיר בחשיבות. כשהיא נושמת לרווחה, מתקדמת לעבר המטבח. עוד לפני חתונתה לימדה אותה אמה מנוחתה בגיהנום, שסגולה מוכחת ויחידה מול רוגז הבעל, זה ארוחה טובה שמרגיעה את הנפש, ומי כמוה מכירה ומבינה בנחיצות הסגולה.

בין קילוף לתיבול קלטה, שעם כל טרחתה, האוכל יהיה מתובל ומשולב בכנים חיות וגוססות שהתנהגו במטבח כבביתם. אין ברירה אחרת. הרהרה בעוגמה. בעודה ממשיכה בעבודתה לצד גרידות וקרצופים דחופים שלא סבלו דיחוי. מפללת לשלומה ומייחלת להצלחתו בשיחה החשובה עם מוסטפה-ידו-לענייני שלום המדינה.

עכשיו כבר נראה בבירור. זו פטימה. אשתו הולכת ומתקרבת בצעדים איטיים לכיוון הבית. לפחות לא אהיה תקוע עם נאצר הבכין. נרגע בליבו. אולי היא גם יודעת קצת על מה שקורה כאן.

למה היא הולכת כל כך לאט, התעצבן, מניף את ידיו כמזרז. תבואי כבר. נפנופי הידיים כתגובה אזכרו לו שהוא עדיין לא מעודכן בקורה. בהסתכלות חוזרת הבחין בלא ייאמן. גובה הכנים הלכו והתגדלו עד לגובה הברכיים כשבכל פסיעה אולצה לדחוף נחילי כנים לצדדים דבר שהקשה והאט את קצב ההליכה.

כרגע, בעמדם בפתח הבית. עם ההבנה למראה המחמיר והעוקצני, הרגיש צורך עז להפליט מיני תגובות זועמות. למה היא ברוחה מהבית. ובכלל; למה השאירה את הדלת פתוחה...

צחוק ילדים קטעו את מחשבתו ולשונו. כאילו אין מה לעשות ביום מכאיב שכזה, למולם נעמדו ילדים עבריים בגיל העשרה, עומדים וצוחקים. אחד מהם הגדיל לעשות בחקותו בלעגנות ובשנינה את מראה המצרים המתגרדים; ימין, שמאל, ראש, רגליים, קדימה, אחורה. דמו עלה לראשו. אנחנו סובלים ודואבים, והם צוחקים.

"בא נכנס הביתה." הייתה זו פטימה שניסתה לסכל את העימות הגדול בעוד מועד. חוששת ויראה מעוד מערכה חסרת טעם ומשוללת היגיון של בעלה הכועס.

ידיו רעדו בזעף כשעיניו יורקים אש וזעם. מחשב ובודק בקדחתנות, כיצד יכול הוא להחזיר על אתר את הכבוד העקוץ והאבוד. היא, כמתורגלת כבר ידעה מה עליה לעשות. נטלה את נאצר המיילל ונבלעה בתוככי הבית.

ד.

פחדנית. חשב. עודו הוגה את סדר המערכה. קודם כל, לסלק אותם מהשטח, עכשיו ומיד. לא מתביישים לצחוק על העם המצרי, ועוד על מוחמד הדגול. ריר ניתז מפיו הרוטט. רגליו התרוממו בניסיון נואש להגביר את קצב הריצה בין הררי הכנים שהעצימו את זרם העקיצות כתגובה הולמת למפריע למנוחתם.

קערת החול המונחת ליד הדלת ליישור והשוואת הרצפה שאצל הסף, העלתה את הרעיון המקורי. עודו שוחק מניצול תרבות הילדים לשימוש כנגדם. השתגרה ידו בלהיטות לתוככי הקערה

זה חסר לו, שמוסטפה לא יעדכנו בידע הזהב שברשותו.

"תשמע מה שאני שאומר." נהנה מוסטפה מעצמו, אף שהגירודים לא פסקו לרגע. "היום על הבוקר כינס המלך ל'אסיפת חירום' את כל המכשפים, בהוראה דחופה ובהולה שגם הם יעשו כנים, כך שכולם ידעו גם הפעם, שזה סתם מעשה כישוף שמנהיג היהודים משה הצליח לייצר."

"למעשה. העסק הסתבך." המשיך מוסטפה בהתלהבות למול עיני מוחמד שמצמצו מהתרגשות. "המלך עמד על שולחן גבוה, שלא ייטבע בהררי הכנים שכבר הגיעו לגובהו, אמה מהרצפה. כשהוא מבקש ומפציר מהמכשפים לנסות שוב ושוב לייצר כנים, או לפחות כנה אחת. אך לאכזבתם הרבה ולתסכולו הגדול של המלך. הם לא הצליחו להמציא אפילו כנה אחת רוחשת."

"למה? מה קרה שהם לא הצליחו?" ניסה מוחמד להבין. "תשאל אותם" שחק מוסטפה. בהוסיפו "יש לזה שני סיבות פשוטות. הראשונה, שכל חכמת הכישוף שזה למעשה גאוות מדינתנו כל השנים, תקפה רק בדברים הגדולים מ'שעורה' ו'הם' בהתבוננו על חלל החדר המלא וגדוש ברוחשים זעירים הם יותר קטנים משעורה."

"ההסבר השני הוא," הוסיף מוסטפה בחשיבות ידענית בלתי מוסווית "כוח הכישוף בר-תוקף רק בעמידה על הרצפה, ולא בעמידה רחפנית על הררי כנים" כילה בעוקצנות.

"רגע." התפרץ מוחמד "אז יוצא שיש מכשפים כמו המכשפים הגדולים במדינתנו, ויש אחד משה מנהיג היהודים, שהוא לא סתם מכשף. רק יש לו איזה כוח שמימי..." נסער מוחמד נרגש מהגילוי המרעיש.

"נכון ונכון" הפליט מוסטפה בפנים חמוצות, עודו נתקף במתקפת גירודים בלתי רצוניים, לואט בקול שלא יישמע בחוץ "המכשפים עצמם אחרי כל הניסיונות שלא הצליחו, הודו ואמרו למלך..

"אֶצְבֵּעַ אֶלְקִים הוּא..."

מקורות:

במכת כנים לא הייתה התראה; מדרש שכל טוב. פגרי הצפרדעים הביאו למגיפות ולמתים כמעט כבמכה עצמה; מדרש הגדול. גובה הכנים עד הברכיים; לקח טוב. החול נהפך לכנים; שמות רבה. הכישוף שולט רק בגדול שעורה; סנהדרין סז: המכשף שולט רק כשרגליו על הארץ; פסיקתא זוטא.

מוסטפה כאילו חיכה לו. "ברוך בואך בצל קורתך, היום יש אצלי הרבה אורחים." ניסה מוסטפה לשדר עליזות. "חייבים לעשות משהו" היה מוחמד נחרץ. מתעלם מהתבדחות שכנו.

"ההבדל בינינו, הוא. שאני יודע מה שאתה לא יודע" הפטיר מוסטפה בחשיבות ששידרה בבירור למוחמד. אני יודע יותר ממך.

"מה אתה יודע יותר ממני?" לא התאפק מוחמד מלגלות את סקרנותו הבושרת אף שידע שהוא מעלה בהתעניינותו את שווי המידע.

כרגילתם, תוך כמה דקות, אחר כמה הבטחות של מוחמד ניאות מוסטפה לשתף בידיעות פרטניות שהוא מעודכן. בטון לוחש הפליט מוסטפה "הנחמה שלי הוא, שגם המלך פרעה סובל" בהבליעו חיוך קונדסי "הוא מתגרד כמוך וכמוני."

"אני לא מבין," התרגז מוחמד "מה אתה מרוויח שהוא סובל. ובכלל, גם במכה של הצפרדעים, הוא התיישר טוב, והוא לא נכנע בכלל. ואפילו השאיר את זה מיוזמתו לעוד יום, בגלל גאוותו ה..."

מחייך לעומתו פלט מוסטפה "אם אתה כבר מדבר עליו, אגלה לך משהו יותר" כשמוחמד מטה אוזן לשמוע כל מילה.

"לא האמנתי בהתחלה. אבל מקודם ראיתי את הכבש המקודש עומד וסובל מהכנים. ברחתי מיד משם, כמעט בכיתי מלראות את האליל הגדול עומד וסובל מהכנים האכזריות."

"לא נעים לי להתבטא." שח מוחמד בקול נמוך. "אבל משהו פה לא מסתדר. עד עכשיו אמרו. שמנהיג היהודים הוא עוד מכשף. אפילו טענו והצהירו שמכשפי המלך גם הצליחו לייצר דם ו..." "וזה ממש עזר לנו שהם הביאו עוד צפרדעים" קטעו מוסטפה בארסיות לעגנית.

"צודק. אבל לא לזה התכוונתי" ניסה מוחמד לסיים את דברו. אך מוסטפה קטעו בשנית. "אסביר לך הכל בדיוק. אך קודם, תן לי לומר את מה שאני יודע" בהזכירו, מי המעודכן שבחבורה, ומי הגיע על תקן מילוי סקרנותו. מוחמד השתתק מיד, רק